



Ministerie van Veiligheid en Justitie

RSJ	101/2366
IN	14 JAN. 2015
Nummer	

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
Dhr. mr. L.A.J.M. de Wit, algemeen voorzitter
Postbus 30137
2500 GC Den Haag

cc Besluit

Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Ons kenmerk
602959

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 12 januari 2015
Onderwerp Reactie op het rapport reclasseringsrecht

Geachte heer De Wit,

Bijgaand ontvangt u mijn reactie op het advies van de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna RSJ) over 'Reclasseringsrecht'. Mede door alle ontwikkelingen op het terrein van de reclassering, heeft mijn reactie op dit rapport langer geduurd dan voorzien.

Allereerst dank ik de RSJ voor het door hen op eigen initiatief uitgebrachte advies. De RSJ gaat in dit advies in op de vraag of de rechtsbescherming van de reclassent aansluit bij maatschappelijke ontwikkelingen en voldoet aan nationale wetgeving en internationale beginselen. Ik ben van oordeel dat sprake is van een doorwrocht advies, dat een mooi overzicht geeft van de diverse elementen in de regelingen ten aanzien van de rechtspositie van de reclassent. Dit rapport is dan ook niet alleen voor mij waardevol, maar ook voor de reclassenten en alle betrokken partners (waar onder de reclasseringsorganisaties, het Openbaar Ministerie en de advocatuur).

Bevindingen en aanbevelingen RSJ

In lijn met het takenpakket zoals dat volgt uit de Instellingswet van uw organisatie is het onderzoek gericht op de inhoud van de regelingen en niet op de wijze waarop deze uitgevoerd worden. Het advies gaat in op de veranderingen in het werk van de reclassering van de afgelopen jaren en de gevolgen voor de rechtspositie van de reclassent. De reclassering heeft extra taken en bevoegdheden gekregen met betrekking tot de tenuitvoerlegging van bepaalde sancties, zoals de taakstraf en het toezicht. Tevens stelt de RSJ dat het proces rondom advisering door de reclassering sterk is verbeterd. De RSJ is op een aantal punten kritisch en RSJ heeft ook aan mij in haar advies op een viertal punten aanbevelingen gedaan.

1. Maak het (weer) ruimer mogelijk dat de reclassering activiteiten verricht op eigen initiatief of op verzoek van de justitiabele of diens advocaat.
2. Stel vast in hoeverre werkzaamheden die de reclassering buiten de justitiële kaders — met name in opdracht van gemeenten — verricht, worden bestreken door de Reclasseringsregeling en andere wettelijke kaders en welke consequenties dit heeft voor de rechtspositie van de betreffende reclassenten.

3. Regel het recht op betrokkenheid bij en inzage in rapportage op het niveau van een beleidskader. Betrek dit ook op mondelinge informatie-uitwisseling. Regel hierbij ook de mogelijkheid van bemiddeling en correctie, met inschakeling van een onafhankelijke derde, voorafgaand aan het uitbrengen van het rapport.
4. Zorg ervoor dat de resocialisatiedoelstelling van de taakstraf en zinvolheid van de werkzaamheden inhoud krijgen in de regelgeving.

Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

Onderstaand geef ik mijn reactie op deze punten.

Datum
5 januari 2015

Ons kenmerk
602959

Beleidsreactie

Algemeen

De constatering van de RSJ dat de advisering van de reclassering sterk is verbeterd, verheugt mij. Ik onderschrijf de overweging van de RSJ dat het feit dat de reclassering extra taken en bevoegdheden heeft gekregen met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de taakstraf en het toezicht vraagt om een daarbij passende rechtspositie van de reclassent. Daar heb ik ook aandacht voor. Tegelijkertijd ben ik van oordeel dat we – bij het nemen van maatregelen – ook oog dienen te hebben voor de maatregelen die door de reclasseringsorganisaties reeds zijn genomen en voor de situatie waarin de reclasseringsorganisaties zich nu bevinden. Ik heb het dan met name over het feit dat sprake is van bezuinigingen in combinatie met een toenemende vraag naar reclasseringsproducten. Tevens wijs ik er nogmaals op dat het rapport van de RSJ zich richt op de rechtsbescherming van reclassenten, voor zover die in regelgeving is vastgelegd. In de praktijk geeft de reclassering al uitvoering aan een aantal van de aan de reclasseringsorganisaties gerichte aanbevelingen. De bejegening en bescherming van reclassenten krijgt dus ook vorm in de praktijk, aanvullend op de hierover geldende regelgeving.

De reclasseringsorganisaties hebben met de RSJ gesproken over het advies. Bij brief van 13 januari 2014 heeft de reclassering gereageerd op de aanbevelingen die aan de reclasseringsorganisaties waren gericht. Ik stel met tevredenheid vast dat een aantal punten reeds door de reclasseringsorganisaties is opgepakt dan wel dat over verbeteringen wordt nagedacht. Voorbeeld is het verbeteren van foldermateriaal. Verder hebben de drie reclasseringsorganisaties de afgelopen periode gezamenlijk gewerkt aan een certificeringsschema voor de reclassering. Het is de bedoeling met behulp van dit schema de kwaliteitsambitie die de reclasseringsorganisaties zich de afgelopen jaren hebben gesteld wordt gemeten, zodat de kwaliteit van de reclasseringsproducten indien nodig verder kan worden verbeterd. De kwaliteitseisen zien onder meer op de klachtenprocedure en de informatievoorziening. Verder is onder meer opgenomen dat de reclasseringsorganisaties investeren in de professionaliteit van hun medewerkers, inspelen op nieuwe (wetenschappelijke) ontwikkelingen en de effecten van de geleverde inzet in kaart zullen brengen. Ik ondersteun deze ontwikkeling en heb de verwachting dat deze ook zal bijdragen aan een verdere verbetering van de informatiepositie van de reclassent. Ik zal de voortgang op deze punten blijven volgen.

Aanbeveling 1: advies op verzoek van een derde

In het rapport stelt de RSJ de vraag in hoeverre de huidige situatie in overeenstemming is met artikel 8 lid 1 van de Reclasseringsregeling 1995, waarin het bieden van hulp en steun 'uit eigen beweging' en 'op verzoek van de betrokkenen zelf' mogelijk wordt gemaakt. Hoewel het een verdachte of advocaat

vrijstaat om een advies te verzoeken, is de realisatie daarvan nu steeds afhankelijk van de toestemming van het Openbaar Ministerie.

Uit het rapport leid ik af dat dergelijke verzoeken in de praktijk niet altijd worden gehonoreerd en dat de RSJ om deze reden voorstelt het opdrachtgeverschap uit te breiden tot de advocaat. Onder andere vanwege het ontbreken van deze mogelijkheid, nemen advocaten nu volgens de RSJ soms hun toevlucht tot particuliere diensten, veelal gepensioneerde reclasseringswerkers die tegen betaling een adviesrapport schrijven.

Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

Datum
5 januari 2015

Ons kenmerk
602959

Het klopt inderdaad dat de erkende reclasseringsorganisaties op grond van de bestaande regelgeving slechts in opdracht van het Openbaar Ministerie, de rechtbank en het gevangeniswezen een advies (rapportage) opstellen. Dit betekent ook dat, indien de verdediging een reclasseringsadvies wenselijk acht, hiervoor een verzoek bij het Openbaar Ministerie kan worden ingediend. Een dergelijk verzoek kan ook bij de rechter of rechter-commissaris worden ingediend en zal dan door de Zittende Magistratuur worden doorgeleid naar het Openbaar Ministerie. Het Openbaar Ministerie neemt dit verzoek, mits tijdig ingediend, vrijwel standaard over om tot een zorgvuldige procesgang te komen. Ik acht deze procedure niet onredelijk. Het is mijn overtuiging dat de taken van de reclassering uit de aard van haar positie in de strafrechtsketen rechtstreeks verbonden dienen te zijn aan de specifieke behoeften van de partners in de strafrechtsketen: OM, ZM en DJI. Het voordeel hiervan is een vraaggestuurde productie en een goede verantwoording van overheidsmiddelen, hetgeen zeker in deze periode van bezuinigingen van belang is. Ik ben er mee bekend dat er organisaties zijn die 'vroeghulp-, schorsings- en voorlichtingsrapportages, second opinions en overige diensten' op rechtstreeks verzoek van de advocaat, de verdachte zelf of zijn/haar ouders, familie of kennissen opstellen. Het staat de verdediging vrij om dit rapport in de procedure in te brengen, maar het is aan het OM en de rechtbank om in een concreet geval de waarde daarvan te bepalen. Een rapport opgesteld door een organisatie die niet als reclasseringsinstelling is erkend kan echter in geen geval beschouwd worden als een reclasseringsadvies of vervanging daarvan.

Aanbeveling 2: Verrichten van werkzaamheden buiten het justitiële kader

De RSJ stelt vast dat in de Reclasseringsregeling, waar het de bekostiging van het reclasseringswerk betreft, alleen wordt gesproken over subsidiëring door de minister van Veiligheid en Justitie. Dat de reclassering daarnaast in zeer beperkte mate (paar procent van totale budget) andere bronnen van financiering – en dus andere opdrachtgevers – heeft en daarmee ook andere activiteiten zou kunnen ontplooiën (bijvoorbeeld voor gemeenten), wordt in de regeling besproken noch uitgesloten. De RSJ stelt de vraag of de Reclasseringsregeling van toepassing is op dergelijke activiteiten.

Volgens de Reclasseringsregeling 1995 berust de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van reclasseringswerkzaamheden bij door de minister van Veiligheid en Justitie erkende reclasseringsinstellingen. Op dit moment zijn de volgende organisaties als reclasseringsinstelling erkend te weten Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) met 11 regionale instellingen en het Leger des Hells Jeugdzorg en Reclassering (LJ&R). Onder reclasseringsactiviteiten zie ik uitsluitend die activiteiten die door OM, ZM of DJI aan de reclassering zijn opgedragen. Activiteiten die de reclassering in opdracht van een gemeente verricht zijn dat niet. Op dergelijke activiteiten is de Reclasseringsregeling dan ook niet van toepassing. Dat hier evenwel ruimte voor wordt geboden is gelegen in de bijzondere positie die de reclassering al sinds jaar en dag in de samenleving hebben.

Aanbeveling 3: Recht op inzage en correcties rapportages.

De RSJ constateert in het advies dat het 'recht' op inzage en correctie van rapportages op door de uitvoerder zelf aangeboden regels berust. Standaardisering en versnelling van procedures zoals bij het toepassen van de ZSM-procedure, doen afbreuk aan de inbreng die de reclassent zelf kan hebben en aan zijn inzicht in uitgewisselde informatie. De RSJ komt tot het oordeel dat het proces op dit punt nog voor verbetering vatbaar is en doet daarom zowel aan mij en de reclasseringsorganisaties de aanbeveling om het recht op betrokkenheid bij en inzage in rapportage op het niveau van een beleidskader te regelen. Daarbij wijst de RSJ ook op de uitwisseling van mondelinge informatie en doet de suggestie om voorafgaand aan het uitbrengen van het rapport een onafhankelijke derde te kunnen raadplegen. Op dit punt zal ik separaat in deze reactie nog ingaan (onder het kopje onafhankelijke derde). Ik onderschrijf het oordeel van de RSJ dat het van belang is dat de visie van een reclassent voldoende tot uiting dient te komen in een adviesrapportage. Het reclasseringsadvies neemt immers een belangrijke plaats in bij gerechtelijke en executieprocedures. Dit kan enkel indien ook sprake is van inzage in de stukken.

**Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing**
Directie Sanctie en
Preventiebeleid

Datum
5 januari 2015

Ons kenmerk
602959

In de huidige situatie is het recht van de reclassent om gehoord te worden bij het opstellen van een adviesrapport of om inzage te krijgen en te reageren op een concept adviesrapport opgenomen in het Privacyreglement inzake de bescherming van gegevens van reclassent (artikel 9) en de beleidsregels in het Handboek Reclassering. Deze regels houden in dat voldoende ruimte wordt gelaten aan de reclassent om al dan niet in een gesprek feitelijke onjuistheden aan te passen en dat, indien sprake is van inhoudelijke meningsverschillen, deze worden genoteerd en als aantekening bij het adviesrapport worden gevoegd. In die zin ben ik van oordeel dat hetgeen de RSJ voorstelt is geregeld. Ik ben wel van oordeel dat de reclassent en op hoofdlijnen op de hoogte moeten kunnen zijn van de inhoud van dit Handboek. Deze werkwijze is (op hoofdlijnen) ook op een begrijpelijke wijze beschreven, bijvoorbeeld in de folder "Reclassering Nederland voorziet justitie van onafhankelijk advies" en op de website van Reclassering Nederland.

Met betrekking tot de betrokkenheid van een reclassent bij mondelinge informatie-uitwisseling met derden, hebben de reclasseringsorganisaties in hun reactie aangegeven dat deze nog verbeterd zou kunnen worden. In het kader van de pilot ZSM en de doorontwikkeling van de Veiligheidshuizen wordt reeds gezien op welke wijze dit in de praktijk het beste zijn beslag kan krijgen. Ik ondersteun dit en acht het ook van belang dat de reclasseringsorganisaties op basis van deze pilots komen tot een gedegen en uniforme werkwijze, welke ook zorgvuldig is vastgelegd. Ik zal de reclasseringsorganisaties verzoeken deze werkwijze volgend jaar gereed te hebben.

Aanbeveling 4: De resocialisatiedoelstelling van de taakstraf

Zoals ik de afgelopen jaren onder meer in de Tweede Kamer meermalen heb betoogd, vind ik de taakstraf zonder meer een nuttige straf voor naar verhouding lichte delicten. Met het opleggen van een taakstraf wordt aan de ene kant tot uitdrukking gebracht dat het gepleegde feit door de samenleving niet wordt geaccepteerd en dat de schuldige hiervoor dient te worden gestraft. Aan de andere kant kan worden voorkomen dat de veroordeelde uit de samenleving wordt gehaald en wordt hij gedwongen zich nuttig te maken voor de samenleving die hij door zijn handelen schade heeft toegebracht. Het niet hebben van arbeid/inkomen en huisvesting zijn immers criminogene factoren. De RSJ weerspreekt dit ook niet.

In het advies wijst de RSJ wel op het recht dat de sancties op zodanige wijze ten uitvoer worden gelegd, dat zij zo zinnig mogelijk worden voor de delinquent en bijdragen aan zijn persoonlijke en sociale ontwikkeling in het belang van zijn resocialisatie. De RSJ doet derhalve ook de aanbeveling de resocialisatie-doelstelling en zinvolle invulling van de taakstraf explicieter terug te laten keren in regelgeving.

**Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing**
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

Het Besluit tenuitvoerlegging taakstraffen kent reeds bepalingen die er toe dienen te leiden dat werkzaamheden op een projectplaats zowel zinnig moeten zijn alsmede dat een publiek doel moeten dienen. Ik acht dit afdoende, temeer aangezien de huidige invulling van de taakstraf ook al tegemoetkomt aan de resocialisatiegedachte. Een taakgestrafte wordt gedurende de uitvoering van de taakstraf gedisciplineerd aan het werk gezet, doet werkritme en -ervaring op, komt uit zijn isolement (een belangrijke recidivefactor), en 'betaalt' ook de samenleving terug in de vorm van arbeid. Een voorbeeld hiervan is het samenwerkingsverband dat de reclassering heeft met de Gemeente Amsterdam, waarin de werkstraf wordt gebruikt als springplank naar de gemeentelijke arbeidsvoorzieningen. Dit is naar mijn opvatting daarmee tevens in lijn met de door de Kamer aangenomen motie van het Kamerlid Van der Steur c.s., waarin is verzocht de taakstraf door zowel het slachtoffer als de dader te laten ervaren als een straf. Ook hier geldt dat het lastig is om dit begrip in een beleidsregel uit te werken. Wat de een als een straf ervaart, kan bij de ander anders overkomen. Om uitvoering te geven aan deze motie heb ik Reclassering Nederland gevraagd een plan van aanpak op te stellen dat ingaat op zichtbaarheid en draagvlak voor de taakstraf, effectiviteit van de taakstraf en de rol van het slachtoffer. Dit is inmiddels gebeurd en ik monitor de voortgang hiervan ook zorgvuldig.

Datum
5 januari 2015
Ons kenmerk
602959

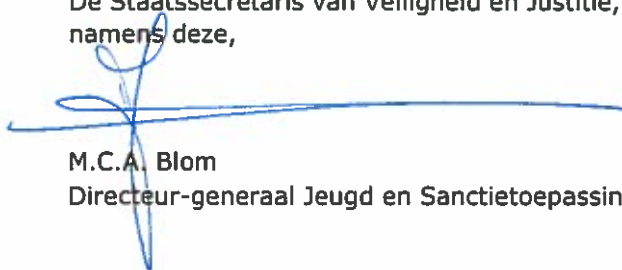
Onafhankelijke derde

De RSJ geeft ter overweging mee om aanvullend op de bestaande klachtenprocedure een onafhankelijke derde(n) in te zetten, die ter informatie, toelichting, uitleg en steun kan dienen voor de reclassent. Daarbij wordt gerefereerd aan de functie van de maandcommissaris in het justitiële inrichtingen. Alhoewel ik vanuit het oogpunt van rechtsbescherming positief sta tegenover de introductie van een extern onafhankelijk persoon, deel ik ook de visie van de reclassering dat de recente uitbreiding voor klachtbemiddeling onderbelicht blijft in het advies. Zo is sinds 1 januari 2013 een nieuwe regeling inwerking getreden. Deze houdt in dat de reclassent zich in eerste instantie voor informatie of bij klachten kan wenden tot de betreffende unitmanager. De unitmanager is aangewezen om uitleg te geven, waar mogelijk te bemiddelen of zelfs direct in te grijpen. Indien dit niet tot een oplossing leidt, dan kan een reclassent per brief een officiële klacht indienen bij de onafhankelijke Klachtencommissie Reclassering. Ik vind deze werkwijze passen bij een goede 'empowerment' van de reclassent en passen bij de maatschappelijke ontwikkeling van minder juridisch ingrijpen, maar eerder vormen van mediation inzetten. Deze werkwijze vind ik veelbelovend en wil ik verdere kansen bieden om (nog) beter in de reclasseringsorganisaties in te bedden.

Tenslotte

Een goede rechtsbescherming van reclassent en vind ik van groot belang. Ik concludeer dat we op de goede weg zitten. In deze brief heb ik aangegeven waar ik zelf nog mogelijkheden voor verbetering zie. De reclassering heeft mij daarnaast laten weten de aanbevelingen van de RSJ nader te onderzoeken en hiertoe voorstellen te doen. Dit geldt ook voor de andere aanbevelingen. Dit zodat de rechtspositie van de reclassent en zijn informatiepositie in de toekomst nog verder kunnen worden verbeterd.

Hoogachtend,
De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
namens deze,



M.C.A. Blom
Directeur-generaal Jeugd en Sanctietoepassing

**Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing**
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

Datum
5 januari 2015

Ons kenmerk
602959